

Työllistymistä tukeva toiminta ja työtoiminta

Toimeksi-hanke, Etelä-Pohjanmaa

Työllistymistä tukeva toiminta palvelujärjestelmässä

Sosiaalipalveluiden kokonaisuus

Sosiaalihuollon peruspalvelut

Sosiaalihuollon erityispalvelut

Työikäisten palvelujen sosiaalipalvelut

Työikäisten sosiaalipalveluja työllistymiseen liittyvien sosiaalipalvelujen rajapinnoilta

Sosiaalihuollon asiakkuutta ohjaavat palvelut

- sosiaalityö
- sosiaaliohjaus
- omaishoidon-tuki
- sosiaalipäivystys

Taloudelliseen tilanteeseen liittyvät sosiaalipalvelut

- toimeentulotuki
- Sosiaalinen luototus
- asiakkaan rahanasioiden hoitaminen (esim. välitystili)

Omatoimisuutta tukevat sosiaalipalvelut

- kotipalvelu
- liikkumista tukeva palvelu

Päihde ja Mielenterveystyö

Sosiaalista hyvinvointia ja elämänhallintaa edistävät sosiaalipalvelut

- sosiaalinen kuntoutus
- Päivätoiminta
- [Vammaisten henkilöiden työtoiminta](#)

[Työllistymiseen liittyvät sosiaalipalvelut](#)

- Kuntouttava työtoiminta
- [vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta](#)

[Kehitysvammaisten työhönvalmennus, työtoiminta](#) ja muu virikkeitä antava toiminta

Työllistymiseen liittyvät sosiaalipalvelut

Kuntouttava työtoiminta:

- parannetaan pitkään työttömänä olleen sosiaalihuollon asiakkaan henkilökohtaisia työllistymisedellytyksiä ja elämänhallintaa.
- tavoitteena sijoittuminen työelämään

Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta:

- tuetaan vammaista asiakasta työsopimussuhteisen työpaikan saamisessa asiakkaalle voidaan järjestää työpaikka, auttaa työpaikan löytämisessä tai tukea ja ohjata ammatillisen koulutuksen hankkimisessa

Vammaisten henkilöiden työhön valmennus:

- autetaan vammaista sosiaalihuollon asiakasta sopeutumaan työelämään tukemalla sekä asiakasta työntekijänä että työyhteisöä

(Lähde: THL 2019d, Sosiaalialan tiedonhallinnan sanasto (versio 5.0))

SHL 27d§ Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukeva toiminta

Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevalla toiminnalla tarkoitetaan **erityisien työhön sijoittumista edistävien kuntoutus- ja muiden tukitoimien järjestämistä.**

Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevaa toimintaa järjestetään henkilöille, joilla vamman tai sairauden tai muun vastaavan syyn johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista ja jotka tarvitsevat työhallinnon palvelujen ja toimenpiteiden lisäksi 1 momentissa tarkoitettuja tukitoimia työllistyäkseen avoimille työmarkkinoille.

Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevan toiminnan osana voidaan järjestää työtä, jossa työntekijä on työsopimuslain ([55/2001](#)) [1 luvun 1 §:ssä](#) tarkoitettussa työsuhteessa palvelun tuottajaan.

Edellä 3 momentissa mainitussa työssä noudatettavasta palkasta saadaan sopia työehtosopimuksissa ([436/1946](#)) tarkoitettulla työehtosopimuksella, jota noudatetaan sen estämättä, mitä työsopimuslain 2 luvun 7 §:ssä säädetään työehtosopimusten yleissitovuudesta.

Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevan palvelun tuottajalla on oikeus irtisanoa työntekijän työsopimus työsopimuslain 7 luvussa säädettyjen perusteiden ohella myös silloin, kun työn järjestäjä katsoo, että työntekijä ei ole 2 momentissa tarkoitettuun tavoin työn tarpeessa.

SHL 27 e § Vammaisten henkilöiden työtoiminta

- Vammaisten henkilöiden työtoiminnalla tarkoitetaan **toimintakyvyn ylläpitämistä ja sitä edistävää toimintaa**. Työtoimintaa järjestetään työkyvyttömille henkilöille, joilla vammaisuudesta johtuen ei ole edellytyksiä osallistua 27 d §:ssä tarkoitettuun työhön ja joiden toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin.
- Vammaisten henkilöiden työtoimintaan osallistuva henkilö ei ole työsopimuslain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetussa työsuhteessa toiminnan järjestäjään tai palvelun tuottajaan.
- Vammaisten henkilöiden työtoimintaan sovelletaan työntekijän työturvallisuudesta annettuja säännöksiä myös silloin, kun henkilö ei ole työsuhteessa työnantajaan. Vammaisten henkilöiden työtoiminnan järjestäjän on vakuutettava työtoimintaan osallistuva työtapaturma- ja ammattitautilain [\(459/2015\) 3 §:n](#) 1 momentin mukaisella vakuutuksella. Työtoimintaan osallistuvaan sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään työntekijästä, ja työtoiminnan järjestäjään sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään työnantajasta. Poiketen siitä, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 71–78 §:ssä säädetään, vuosityöansiona käytetään mainitun lain 79 §:n mukaista vähimmäisvuosityöansiota. Poiketen siitä, mitä mainitun lain 58 ja 59 §:ssä säädetään, päiväraha on 1/360 vuosityöansiosta. [\(30.12.2015/1648\)](#)

Kehitysvammaisten erityishuoltolaki 35§ 2mom

- Erityishuollon tarpeessa olevalle on myös pyrittävä järjestämään työhönvalmennusta, työtoimintaa sekä muuta virikkeitä antavaa toimintaa.

Lähde: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1977/19770519#L3P35>

Työllistymistä tukeva toiminta ja työtoiminta

Tyke-tiimit

Etuudet

Seuranta, arviointi, palaute asiakkaalle,
suunnitelman tarkistus

Asiakashallintajärjestelmä, Walmu

Mittarina, Kykyviisari

Palvelutarpeen
arviointi ja
asiakassuunnitel-
ma,
omatyöntekijän
nimeäminen,
työnjako

Palveluun
ohjautuminen/
vireilletulo

Päätös
ja
tiedoksianto

Työtoiminta

"välipiste"
- paikka, jossa
harjoitellaan
työelämätaitoja

Työtoiminta muissa
yksiköissä

Palvelun
päättämi-
nen

Työtoiminnan paikan valinta,
tutustuminen, sopimukset ym.

Jatkopolut

Työhönvalmennus

Tunnistetaan
erityisen tuen tarve työllistymisessä

Moniammatillinen yhteistyö

1. Palveluun ohjautuminen/Vireilletulo

SHL 27d& e§ mukainen toiminta:

- **Kenelle tarkoitettu:**
- Työkäisille henkilöille, joilla erityisiä vaikeuksia hakea työtä ja työllistyä
- Kun te-hallinnon palvelut eivät riitä ja asiakas tarvitsee erityistä tukea työllistykseen.
- Erityisen tuen tarve voi johtua esimerkiksi kehitysvammaan, mielenterveysongelmaan tai tapaturman aiheuttamaan vammaan liittyvästä syystä
- **Mitä sisältää:**

Palvelu tarjoaa erityistä tukea ja apua työn löytämiseen, työhön perehdytykseen, sekä ohjausta opiskeluun ja harjoitteluun.

Kehitysvammaisten tuettu työ ja työtoiminta

Kenelle tarkoitettu:

- Kehitysvammaisille, joilla erityishuolto-ohjelmaan kuuluva on oikeus saada työ- ja päivätoimintaa, tuetun työn palveluita sekä tarvittaessa kuljetus näihin. Pääsääntöisesti kunnista palveluun päästäkseen vaaditaan kehitysvammadiagnoosi, mutta yhdessä kunnassa kehitysvammadiagnoosia tarvita vaan palvelua myönnetään myös sosiaalihuoltolain nojalla.

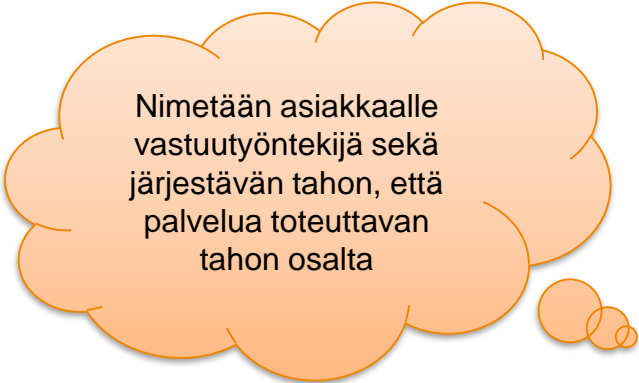
Mistä ohjautuu:

- Yleisimmät palveluun lähettävät tahot ovat vammaispalvelut, Eskoo, perus- ja erikoissairaanhoido, oppilaitokset.
- Lisäksi palveluun ohjautuu asiakkaita TYPin, kuntakokeilun, aikuissosiaalityön, työllisyyspalveluiden, TE-palveluiden ja Kelan kuntoutuspalveluiden kautta.
- Asiakas voi ohjautua palveluun läheisen yhteyden oton kautta tai hakeutuen palveluun itse.

Palvelutarpeen arviointi ja suunnitelma

- Palvelutarpeen arviointi
- Asiakassuunnitelma
- Palvelusuunnitelma
- Työllistymissuunnitelma

Nimetään asiakkaalle
vastuutyöntekijä sekä
järjestävän tahon, että
palvelua toteuttavan
tahon osalta

Yhteistyö

SHL 27d & e§:

- Kela – mm. Nuottivalmennus
- TE-palvelut – palkkatuki (yhteiset asiakkaat, tavoittaminen vaatii välillä sinnikkyyttä)
- Sosiaaliviranomainen - päätökset, palvelutarpeen arviot
- Asumispalveluyksikkö - asumisvalmennus
- Oppilaitokset – Luovi, ammatilliset oppilaitokset, peruskoulu (saattaen vaihto, harjoittelujaksot)
- TYP
- Työnantajat - yritys yhteistyö, raivata tilaa ja opettaa ja jatkuva tuki
 - Työnantajilla huonosti tiedossa TE-palvelujen etuudet mm. Työolosuhteiden järjestelytuki ym.
- Kuntakokeilut
- Psykiatrian poliklinikka (mt-palvelut)

Ostopalvelujen osalta on oletus, että niiden kautta hoidetaan myös asiakkaiden etuusasiat ja hakemukset

Yhteistyö/

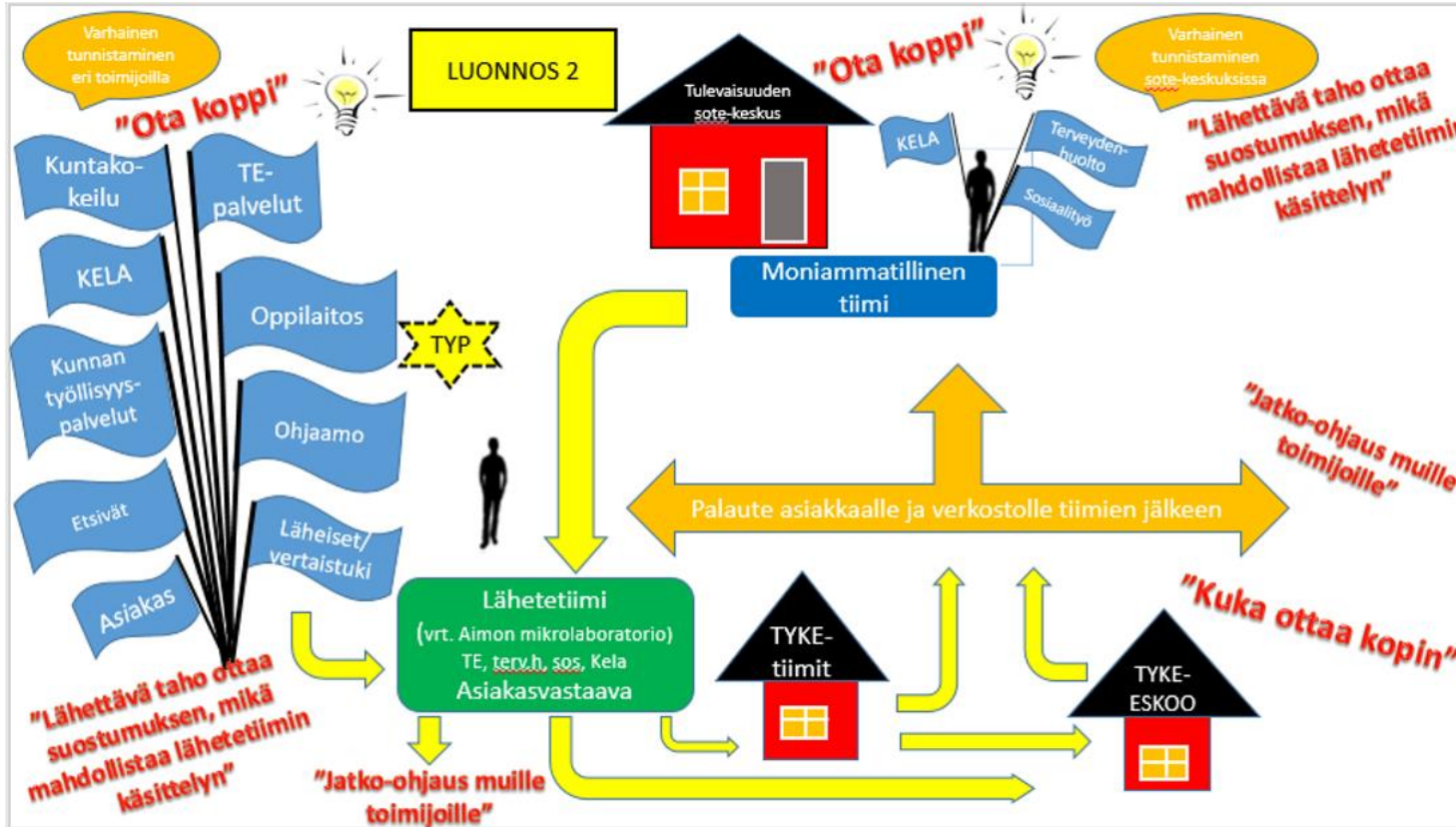
Kehitysvammaisten tuettu työ ja työtoiminta

- Yhteistyön nähtiin sujuvan hyvin. Todettiin, että osalla asiakkaista on ympärillään monta eri toimijaa ja toisilla taas vähemmän. Yhteistyötä tehdään tarpeen mukaan eri toimijoiden kanssa. Yhteistyö sujuu jouhevasti.
- Kaikkien vastausten mukaan roolijako on toimijoiden välillä selkeä. Yhdessä vastauksessa on avattu tarkemmin, että tuettuun työhön liittyvä käytännön tuki tulee keskitetyksi tuetun työn työvalmentajilta.
- Yleisimmin palvelun rinnalla kulkevat palvelut ovat työtoiminta, maksuttomat matkat erityishuollon palveluun ja terveydenhuollon palvelut.

(Lähde: maakunnallinen kysely 2021)

Tyke-tiimit

Päätös ja tiedoksianto

Diagnoosi määrittelee pitkälti tehdäänkö päätös vammaispalvelun, mielenterveyskuntoutuksen (sjk) vai aikuissosiaalityön kautta

- Se minkä tahon kautta vaihtelee kunnittain
- Vammaispalvelut tekee päätökset henkilöille, joilla kehitysvammadiagnoosi
- Vammaispalvelut tai aikuissosiaalityö henkilöille, joilla nepsy-diagnoosi
- Aikuissosiaalityön rooli päätöksenteossa vaihtelee ehkä eniten
- Seinäjoella kaupungin mt-palvelut henkilöille, joilla mt-diagnoosi, Muilla keskustelussa mukana olleilla paikkakunnilla päätöksen teki heidän osalta aikuissosiaalityön työntekijät.

Päätökseen kirjataan:

- Minkä lain perusteella myönnetään
 - Tuetun työn palvelusta tulee päätös (perusteeksi kaikille 27d & e§) → mahdollisuus saada työosuusrahaa
 - Kehitysvammahuolto erityishuoltolain nojalla, päätös 35§ perusteella
- Matkakorvaukset
 - Erityishuoltolain nojalla kuljetus järjestetty erilaisin tavoin esim. matkakorvaus, palveluliikenne, erillinen bussikuljetus tai bussikortti toimintakeskuksessa käyntiin
 - SHL 27§ mukaisesta toiminnasta ei pääsääntöisesti korvata matkakuluja
- Tuettuun työtoimintaan osallistuville maksetaan työosuusrahaa (0-12e) → Tämän määrittämiseen kaivattaisiin yhtenäistä linjaa
- Työtoiminnan toteuttamispaikka

Päätös annetaan tiedoksi asiakkaalle

Ostopalveluista erillinen päätös tiedoksi palvelun tuottajalle

Toimintakeskus saa palvelusuunnitelmapalaverissa tarvittavat tiedot

Työtoimintapaikalle annetaan asiakkaan kanssa sovittu tieto

Työhönvalmennus

”Palvelu, jossa yksilöllisellä tuella ja ohjauksella etsitään asiakkaan toiveita, osaamista ja taitoja vastaava ja hänen terveydentilaansa soveltuva työ sekä tuetaan häntä työssä suoriutumisessa”

(Lähde: Sosiaali-, terveys- sekä työ- ja elinkeinoalojen yhteisten palvelujen sanasto 2020)

Asiakkaalle:

- Palvelun kesto yksilöllinen, riippuu asiakkaan tuen tarpeesta
- alussa täytetään haastattelulomake
- kartoitetaan nykytilaa sekä asiakkaan osaamista ja mietitään etenemistä
- mietitään vahvuuksia, mielenkiinnon kohteita, vahvistetaan motivaatiota ja toivoa
- Täytetään tarvittavat lupalomakkeet tiedonvaihtoon ym.
- Työpaikkaan ja työkuultuuriin tutustuttaminen mahdollisuuksien mukaan
- tarve psykososiaaliselle työlle pysyy myös työn alettua: työntekijä ottaa asiakkaan vastaan, keskustelee, tukee, motivoi ja ylläpitää asiakkaan jaksamista työssä
- tuetussa työtoiminnassa ja palkkatukityössä oleviin henkilöihin ollaan yhteydessä vähintään kerran kuukaudessa
- asiakkaille kehityskeskusteluja 1krt/vuosi

Työpaikoille/työpaikalla tehtävä työ:

- Etsii työpaikkoja ja asiakkaalle sopivia tehtäviä, miettii työnantajan kanssa työnkuvaa
- tukea työpaikalle ja työyhteisölle: ”tulkki/välikäsi” asiakkaan ja työyhteisön välissä
- tekee ohjeita työpaikalle asiakkaille
- Ohjaa ja neuvoo asiassa tarpeen mukaan työyhteisöä

Verkostotyö:

- Verkostotuntemus ja monimuotoinen yhteistyö mm. te-palvelujen kanssa
- mukana erilaisissa verkostotapaamisissa tarpeen mukaan
- osallistuvat palvelusuunnitelmien tekoon

Huomioitavaa:

- nimikkeiden monianisuus, samasta työstä käytetään jossain määrin eri nimikkeitä ja samoilla nimikkeillä taas voidaan tarkoittaa eri sisältöjä

Työtoiminta

” Eri kohderyhmille (kehitysvammaiset, mielenterveyskuntoutujat, päihdeongelmaiset...) suunnattua, huoltosuhteessa tapahtuvaa työorientoitunutta toimintaa, jonka määrittävä ominaisuus on toimintaan osallistuville vammaisille tai pitkäaikaissairaille tai muuten vajaakuntoisille maksettava työosuusraha. Sisältää avotyötoiminnan.”

Lähde: Sosiaalisen työllistämisen toimialan käsitteet Ylipaavalniemi, P. ,Sariola, L., Marniemi, J. & Pekkala, T.

Työtoimintapaikka

- työpajat
 - toimintakeskukset
 - avotyö
-
- Etsitään asiakkaan taitoa ja osaamista vastaavaa työtä (kaikkien ihmisten työpanoksella on arvo)
 - Työpaikalta riittävä ohjaus ja työhönvalmennuksesta riittävä tuki asiakkaalle
 - Työyksikössä nimetty työntekijä, joka huolehtii siitä että asiakas saa yksikön osalta riittävän perehdytyksen ja johon asiakas voi olla yhteydessä ongelmatilanteissa
 - Tehdään maakunnallisesti yhtenevä lomake, jonka pohjalta työtoimintapaikalla voidaan arvioida asiakkaan toimintaa
 - Voisiko Walmu olla myös tässä järjestelmä johon kirjaukset tehdään myös työpaikalla?

”Välipiste”, kuntouttavan työtoiminnan Starttipajan tyyppinen toiminta

- Ohjautumisen tulisi olla asiakkaan tarpeeseen perustuva ja ”diagnoosivapaa” asiakkaalla mahdollisuus pysähtyä arvioimaan elämäntilannettaan ja tulevaisuudensuunnitelmia
- kartoitetaan asiakkaan elämäntilannetta, toimintakykyä, voimavaroja ja vahvuuksia
- sisältää yksilöohjausta jossa keskitytään tarkastelemaan asiakkaan toimintakykyä estäviä ja edistäviä tekijöitä sekä ohjataan asiakas tarvittaviin palveluihin (mm. sosiaali- ja terveyspalvelut, Kelan palvelut)
- Jakson aikana asiakkaalle muodostuu asiakkaan elämäntilanteeseen ja tavoitteisiin nähden paras mahdollinen jatkopolku ja asiakas ohjautuu tarkoituksen mukaisiin palveluihin oikea aikaisesti

Lähde: Osallisuutta kuntoutuksesta – hankkeessa kehitetty työtoiminnan malli

Välipisteen toiminta voisi sisältää

- Sisältää sekä ryhmämuotoista työtoimintaa että intensiivistä yksilövalmennusta ja/tai työvalmennusta
- kesto 3kk → 6kk, arvioidaan asiakkaan mukaan, tarvittaessa voi olla pidempikin jakso.
- Osallistumispäivät ja päivien pituus asiakkaan voinnin ja tarpeen mukaan
- Ryhmätoimintaan sisältyy työtoimintaa tai asiakkaalla voi olla ryhmän lisäksi työtoimintapäiviä

Huomioitavaa:

- Osalle sopii ryhmätoiminta, osa ei pysty olemaan ryhmässä
- Mikäli asiakas ei pysty osallistumaan ryhmämuotoiseen toimintaan, tulee asiakkaalla olla mahdollisuus yksilötapaamisiin, joissa mietitään yhdessä asiakkaan kanssa hänelle sopivia palveluita

Mittari

- Yhteneviä mittareita ei ole käytössä
- Mittariasia avoin – vaikuttavuuden mittaaminen olisi tärkeää
- Alkuvaiheeseen tarvittaisiin – mittarit hyviä keskustelun avaajia
- LLKY:ssä ollut käytössä FIM mittari (nyt lisenssi poikki)
- Seinäjoella työvalmennuksessa kokeiltu kykyviisarin selkoversiota
→ vasta kokeilussa, tuntuu että saisi helpottaa vielä selkokielistäkin versiota
- Seinäjoella asiakassuunnitelmien yhteydessä kokeiltu avainmittaria
→ vasta kokeilussa

Työtoiminnan paikan valinta, tutustuminen, sopimukset ym.

- Työvalmentajat etsii työpaikkoja yksilöllisesti
- Työpaikkaan ja työkuulttuuriin tutustuminen
- Harjoittelusta tehdään sopimus
- Työtoiminnasta tehdään sopimus, kun työtoiminta alkaa
- Tuki työtoiminnan aikana

Ajatuksia työtoiminnasta

- Nähtiin tarve, että ennen työtoimintaa asiakas kävisi ”välipisteessä”
 - Välipisteellä tarkoitetaan tässä työpaja tyyppistä toimintaa, välivaiheen pysähtymistä
 - Työn tunnusmerkit tulisivat vastaan: voitaisiin nähdä asiakkaan työ- ja toimintakykyä, vastuullisuutta, kykyä noudattaa työaikoja ym.
 - olisi tärkeää havainnollistaa osaamista → pystyttäisiin entistä paremmin etsimään asiakkaan osaamista ja toimintakykyä vastaavaa työtoimintaa tai palkkatyötä
- Maakunnan alueella on paljon pienyrittäjiä ja on haastava löytää osatyökykyiselle työpaikkaa, josta maksettaisiin palkka
- Olisi hyvä, kun tiedettäisiin laajemmin, mitä osaamista asiakkaalla on ja pystyttäisiin entistä paremmin räätälöimään työnkuva sen mukaan

- Toimintakeskus nähtiin hyvänä ja tarpeellisena toimintana osalle asiakkaista
- Niille, joilla on paljon taitoja tulisi löytää työtoiminta tai palkkatyö muualta
- Toimintaa olisi helpompi suunnitella, jos olisi vain päiväaikaista toimintaa tai työtoimintaa. Tällä hetkellä osa toimintakeskuksista ja työpajoista tuottaa molempia.
- Voisiko hyvinvointialueella keskittää/yhdistää palveluita niin, että toinen paikka tuottaa työpaja ja toinen päivätoimintaan?
- kuljetus kallista, pitkät välimatkat arveluttaa
- Työpajatoimintaa tulisi kehittää ja laajentaa rajapinnoille. Tällä hetkellä työpajoille ei helposti pääse kehitysvammadiagnoosilla. Tulevaisuudessa määrittäväksi tekijäksi vahvemmin asiakkaan toimintakyky ja tarve ei diagnoosi?
- Toimintakeskuksen asiakkaita kuljetetaan, sillä olisi mahdollista päästä myös pajalle

Etuudet

- kuntoutustuki
- eläke
- Työosuusraha
- asumistuki
- Toimeentulotuki
- Matkakorvaukset (EHO-päätöksellä asiakkaan tilanteesta riippuen, kunnissa erilaisia käytäntöjä järjestää kuljetus/korvaukset)
- Joillain työtoimintapaikoilla asiakas saa ruokailla ilmaiseksi – ei kuitenkaan kaikissa

Huomioitavaa:

Matkojen korvaaminen nähtiin tärkeänä tekijänä. On kiinnitetty huomiota siihen, että vaikuttaa palveluun lähtemiseen.

Matkakuluja ei kuitenkaan pääsääntöisesti myönnetä 27d§:n osallistuville asiakkaille. Esim. Seinäjoella matkat huomioidaan jossain määrin myös esim. sosiaalisessa kuntoutuksessa.

Korvauksissa eroavaisuuksia korvauksissa:

- Seinäjoella maksetaan harjoittelussa olevalle harjoittelurahaa, oma malli 9 €/pvä n. 3 kk. Päivätoiminnassa olevalle korvaus n. 3€.
- Kauhajoella avotyöstä työosuusrahaa pääsääntöisesti n. 6 €. Korvaus on kuitenkin tapauskohtaista ja jollakin lähellä 12 € . Asiakas saa korvausta myös päiväaikaisesta toiminnasta.
- Kuusotessa 3-7,5 € korvaus keittiö/ulkotyöstä
- Valtakunnallista linjausta ei ole, toiveena saada edes maakunnallinen yhtenäinen linjaus korvauksista

Seuranta, arviointi, suunnitelman tarkistus

- Yhteydenpito asiakkaaseen vaihtelee tarpeen mukaan
- Yhdenmukaiset seuranta- ja arviointilomakkeet esim. Walmuun
- Suunnitelman tarkistus sopimuksen mukaan ja/tai tarvittaessa
- Palautekeskustelut

Asiakashallintajärjestelmä, Walmu

- Otetaan todennäköisesti käyttöön kuntouttavan työtoiminnan paikoissa. Voisi olla hyvä toimiva järjestelmä myös SHL 27 d & e mukaisessa toiminnan ja kehitysvammaisten työtoiminnan ja työhönvalmennuksen osalta
- Kirjauksia päivittäisestä suoriutumisesta
- Yhteinen rajapinta palvelun tuottajien ja järjestämisvastuussa olevan tahon välillä
 - Arviointien kautta nähdään heti, miten arki työtoiminta paikassa sujuu
- Asiakkuudet, sopimukset, kykyviisari, työmaapäiväkirja, läsnä/poissaolot ja näiden perustelut, arvioinnit
- Arvioinnit asiakirjarakenteen mukaisesti
- Yhteensopiva LifeCaren kanssa

Palvelun päättäminen

- Saattaen vaihto/tuki siirtymävaiheissa
 - tarvitaan rinnalla kulkijaa. Esimerkiksi asiakkaan aloittaessa opinnot siirtyminen tehdään ns. saattaen vaihtaen. Opettajat /opinto-ohjaajat käyvät ennakkoon keskusteluissa.

Jatkopolut

SHL 27d & e §

- opinnot – asiakkaasta riippuen jatko eritasoisiin opintoihin
- palkkatukityö
- palkkatyö
- työkyvyn/terveydentilan selvittelyyn
- työharjoittelu
- työkokeilu

Kehitysvammaisten työtoiminta ja työhönvalmennus

Selkeää jatkopaikkaa tai palvelua ei noussut esille. Yhdessä vastauksessa todettiin, että jatko vaihtelee. Todettiin, että kehitysvammaisilla ei useinkaan ole jatkuvuutta palkkatöihin. Lisäksi tuetussa työssä voi tulla taukoja, jolloin asiakkaalla on mahdollisuus lisätä päiviä toimintakeskuksen työtoiminnassa. (maakunnallinen kysely 2021)

Huomioitavaa

- Kulkeminen → sivukyliltä on pitkät matkat → Matkakorvaukset saattaisivat nousta
 - toimintakeskuksen asiakkaita kuljetetaan kuitenkin jo nyt
 - joissain paikoissa esim. Ilmajoella on oma auto + kuljettaja ja joissain paikoissa kuljettaa palveluliikenne
- Kehitysvammaisten työtoiminnan ja työhönvalmennuksen osalta parannusehdotuksina esille nousi, että tarvittaisiin enemmän mahdollisuuksia avotyöhön ja tuettuun työhön sekä enemmän tukea työllistetyille. Tämä vaatisi vastaajan mukaan ensisijaisesti henkilöstöresurssia. Kehitysvammaiset tarvitsevat usein sekä työmaalla että avotyöhön liittyvissä muissa asioissa sellaista tukea, jota ei avoimilla työmarkkinoilla/TE-toimistossa ole mahdollista antaa.

Käsitteitä:

- **Työvalmennus:** Asiakkaan (valmentautujan) yksilöllisten tarpeiden ja valmiuksien mukaan suunniteltua ja tavoitteellista työn (tuotannollinen toiminta) avulla tapahtuvaa yksilön työkyvyn edistämistä. Toteutuu mm. erityistyöllistämisen yksiköissä ja vähäisemmässä määrin sosiaalisissa yrityksissä. Toiminnan vastuuhenkilö voi toimia esimerkiksi työvalmentajan nimikkeellä.
- **Työhönvalmennus:** Yleiskäsite lähinnä erityistyöllistämisen yksiköissä ja työllistymistä tukevissa projekteissa toteutuvalle toiminnalle, jolla tuetaan ja edesautetaan heikossa työmarkkina-asemassa olevia henkilöiden työllistymistä tavallisiin työyhteisöihin. Toiminnan täyttäessä erityiskriteerit voidaan käyttää käsitettä tuetun työllistymisen työhönvalmennus.
- **Tuetun työllistymisen työhönvalmennus:** Prosessi, jossa tuetun työllistymisen työhönvalmentaja tukee, ohjaa ja valmentaa asiakasta voimavaralähtöisesti työsuhteeseen tavalliseen työyhteisöön. Työhönvalmentaja etsii asiakkaalle tai yhdessä hänen kanssaan työpaikan ja hänen taitojaan vastaavat työtehtävät avoimilta työmarkkinoilta. Valmennusta voi tapahtua sekä erityistyöllistämisen yksikössä että sen jälkeen tavallisessa työyhteisössä. Valmennusprosessi jakaantuu suunnittelu-, valmistelu ja tuetun työllistymisen vaiheeseen, joihin kaikkiin sisältyy em. tuetun työllistymisen työhönvalmentajan palvelut. (Puolanne ym., 2000) Tuetun työllistymisen työhönvalmennus sisältyy työhönvalmennus –käsitteen piiriin. Vrt. työhönvalmennus muussa palveluyksikössä (työhallinnon ostopalvelu)
- **Työhönvalmennus muussa palveluyksikössä:** (työhallinnon ostopalvelu) Työvoimatoimisto voi ammatillisena kuntoutuksena hankkia vajaakuntoiselle henkilöasiakkaalle sekä vaikeasti työllistettävän työnhakijan työhön sijoituksen tukemiseksi työhönvalmennusta muussa palveluyksikössä enintään 60 valmennuspäivän ajaksi. Työhönvalmennuksena hankitaan erityisesti työvalmentajien palveluita. (Työministeriö, 2004, s. 3) Työvoimatoimistot ostavat työhönvalmennusta erityistyöllistämisen yksiköiltä ja muilta riittävän osaamisen omaavilta palveluntuottajilta. Tämän julkaisun käsitteistön mukaan kyse on työhönvalmennuksesta / työhönvalmentajan palveluista, joka voi täyttää tuetun työllistymisen työhönvalmennuksen kriteerit.
- **Mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennus:** Mielenterveyskuntoutujille tarkoitettua avomuotoista, pitkäaikaista ja kuntoutujan edellytykset huomioon ottavaa yksilöllistä työn harjoittelua, johon on yhdistetty muuta elämänhallintaa ja työvalmiuksia lisäävää toimintaa. Esimerkiksi Kelan yksityisiltä erityistyöllistämisen yksiköiltä ammatillisen kuntoutuksen palveluna ostama mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennus. (Veijalainen, 2004, toim. s. 5)
- **Yksilövalmennus:** Työvalmennusta tukevaa toimintaa, joka edistää kokonaisvaltaisesti asiakkaan (valmentautujan) arjen hallintaa ja toimintakykyä. Käsite liittyy työpajatoimintaan, jota toteutetaan lähinnä työpajoissa ja työllistymisen monipalvelukeskuksissa.
- **Ryhmävalmennus** Mm. erityistyöllistämisen yksiköissä toteutettavaa, vertaisryhmissä toiminnallisin menetelmin tapahtuvaa arki-, työelämä- ja vuorovaikutustaitojen kehittämistä.

Lähde: Sosiaalisen työllistämisen toimialan käsitteet (Ylipaavalniemi, P., Sariola, L., Marniemi, J. & Pekkala, T.)